

Vammaispalvelulain mukainen

Liikkumista tukeva palvelu

Soveltamisohje

1.1.2025

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Liikkumista tukevat palvelut	2
3. Palvelun hakeminen	3
4. Palvelutarpeen arviointi	3
5. Liikkumista tukevan palvelun myöntäminen	4
6. Matkojen määrä	5
7. Työ- ja opiskelumatkat	6
8. Toteuttamistavat	6
9. Päätöksen toimeenpano ja muutoksenhaku	7
10. Liikkumista tukevan palvelun käytännöt	8
11. Liikkumista tukevasta palvelusta perittävät maksut	10
12. Matkan tilaaminen ja odotusaika	11
13. Mukana matkustavat perheenjäsenet	12
14. Harkinnanvaraiset liikkumista tukevan palvelun matkat	12
15. Palvelutarpeen muuttuminen	12
16. Ohjeiden vastainen käyttö	12

1. Johdanto

Vammaisen henkilön tavanomaisessa elämässä tarvitsemia erityispalveluita järjestetään 1.1.2025 alkaen vammaispalvelulain (675/2023) perusteella. Soveltamisohjeen tarkoitus on auttaa palvelujen myöntämisedellytysten tulkinnassa ja järjestämistavan valitsemisessa. Soveltamisohjeella varmistetaan asiakkaiden tasapuolinen ja yhdenvertainen kohtelu päätöksiä tehtäessä. Sosiaalipalveluja koskeissa laeissa ja yksittäisissä pykälissä säädetään tarkemmin eri sosiaalipalvelujen myöntämiskriteereistä. Soveltamisohjeella ei voi sivuuttaa asiakkaan lakiin perustuvia oikeuksia. Sosiaalipalvelujen myöntäminen perustuu aina yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuu

Hyvinvointialueiden järjestämisvastuuseen kuuluu velvollisuus huolehtia siitä, että alueella on saatavissa sekä ensisijaisen että toissijaisen lainsäädännön mukaisia palveluita yhdenvertaisesti asukkaiden tarpeiden mukaan. Palvelujen järjestämistä koskevan päätöksen tulee perustua palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelmaan.

Ensisijaiset palvelut

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä. Vammaisen henkilön palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, terveydenhuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain, varhaiskasvatuslain, perusopetuslain tai muun ensisijaisen lain perusteella. Ensisijaisen lainsäädännön mukaan järjestettävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista voidaan periä maksu siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa säädetään.

Vammaispalveluilla ei ole tarkoitus korvata yleislakien mukaisia palveluita, joiden järjestämisestä hyvinvointialue ja kunta ovat vastuussa. Lainvalintatilanteessa vertailu tehdään yleis- ja erityislain säännösten välillä eikä sen välillä, kuinka palveluita toteutetaan käytännössä. On arvioitava, olisiko sosiaalihuoltolaissa tarkoitetuilla palveluilla mahdollista vastata henkilön palvelutarpeeseen. Samalla arvioidaan, ovatko nämä palvelut lain mukaisesti järjestettynä riittäviä, asiakkaan edun mukaisia ja sopivia. Ensisijaiset ja myös toissijaiset palvelut sekä palvelujen järjestämistavat on sopeutettava tarvittaessa niin, että ne ovat vammaisen henkilön saavutettavissa ja tosiasiallisesti käytettävissä. Lainvalinnassa ja päätöksenteossa on otettava huomioon myös yhdenvertaisuuslain mukainen oikeus kohtuullisiin mukautuksiin.

Siirtymäaika

Ennen uuden vammaispalvelulain voimaan tuloa vireille tulleet vammaispalveluhakemukset on käsiteltävä noudattaen vanhan vammaispalvelulain (380/1987) säännöksiä. Vammaispalveluhakemukset, jotka ovat tulleet vireille 1.1.2025 tai sen jälkeen, käsitellään noudattaen uuden vammaispalvelulain säännöksiä. Myös uuden vammaispalvelulain voimaan tullessa vireillä ollut muutoksenhakuasia käsitellään loppuun noudattaen vanhan vammaispalvelulain säännöksiä.

Vanhan vammaispalvelulain perusteella tehdyt päätökset pysyvät voimassa päätöksiin merkityn voimassaoloajan. Päätökset pysyvät kuitenkin voimassa enintään kolme vuotta uuden vammaispalvelulain voimaantulosta. Esimerkiksi toistaiseksi voimassa olevat päätökset ovat voimassa enintään kolme vuotta uuden lain voimaantulosta. Päätökset on kuitenkin saatettava uuden vammaispalvelulain mukaisiksi: vammaisen henkilön aloitteesta aina, tai hyvinvointialueen aloitteesta silloin, kun vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää.

Vammaisella henkilöllä voi olla sekä uuden että vanhan vammaispalvelulain mukaisia päätöksiä eri palveluista samaan aikaan voimassa kolmen vuoden siirtymäaikana. Kaikkia vammaisen henkilön palvelupäätöksiä ei siis saateta uuden lain mukaiseksi samalla kertaa, ellei palvelutarve sitä edellytä tai vammaisen henkilö sitä itse halua.

2. Liikkumista tukevat palvelut

Sosiaalihuoltolain 23 §:n mukaan esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen. Vammaisen henkilö voi saada sosiaalihuoltolain perusteella myös julkisen liikenteen käytön ohjausta ja ohjattua harjoittelua, saattajapalvelua sekä ryhmäkuljetuksia, jotka ovat ensisijaisia suhteessa vammaispalvelulain mukaiseen liikkumisen tukeen. Lisäksi vammaisen henkilö voi saada itsenäisen liikkumisen ja julkisella joukkoliikenteellä liikkumisen opetteluun vammaispalvelulain 7 §:n mukaista valmennusta.

Liikkumisen tuella ei ole tarkoitus korvata sellaisia julkisen joukkoliikenteen puutteita, jotka heikentävät yleisesti alueen asukkaiden liikkumismahdollisuuksia. Vammaisten henkilöiden liikkumista tukevien palvelujen tavoitteena on edistää itsenäisen elämän, osallisuuden tai yhdenvertaisuuden toteutumista turvaamalla liikkumismahdollisuudet samalla tavoin kuin joukkoliikennettä käyttäville.

Hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää kohtuullinen liikkumisen tuki. Kohtuullisuusarvioinnissa tulee ottaa huomioon esimerkiksi vammaisen henkilön yksilöllinen liikkumisen tarve, matkan pituus ja tarkoitus, matkojen määrä ja se, missä paikkakunnan tai alueen asukkaat tavanomaisesti asioivat ja liikkuvat.

3. Palvelun hakeminen

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen hakemuksen voi saattaa ensisijaisesti vireille sähköisesti, jolloin palvelupäätös on mahdollista saada sähköisessä muodossa. Hakemuksen voi jättää myös kirjallisesti ja viranhaltijan harkinnan mukaan suullinen hakemuskirje on mahdollinen. Hakemukseen tulee liittää terveydenhuollon ammattilaisen lausunto tai selvitys, jos vammaispalvelussa ei ole ennestään asiakkaan ajantasaista lääkärintodistusta, tai jos asiakkaan tilanteessa ja toimintakyvyssä on tapahtunut oleellisia muutoksia. Terveydenhuollon ammattilaisen lausunnon tai selvityksen tulee kuvata asiakkaan hakemushetken terveydentilaa ja toimintakykyä.

Liikkumista tukevaa palvelua haettaessa tarvitaan liitteeksi:

- terveydenhuoltoalan ammattilaisen lausunto tai selvitys hakijan liikuntakyvystä (lausunto tai selvitys on mahdollista myös tulostaa Kanta-palvelusta)
- näkövammasta silmälääkärin tai optikon arvio näkökyvystä ja siitä, onko se mahdollisesti korjattavissa leikkauksella
- opiskelu- ja työmatkoja haettaessa oppilaitoksen tai työnantajan todistus

4. Palvelutarpeen arviointi

Vammaisen henkilön palvelutarpeen arviointi tehdään sosiaalihuoltolain ja sitä täydentävän vammaispalvelulain säännösten mukaisesti. Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö tai hänen laillinen edustajansa tai omaisensa, muu henkilö tai viranomainen on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan viranomaiseen palvelujen saamiseksi. Kiireellisen avun tarve arvioidaan välittömästi.

Kun arvioidaan henkilön toimintakykyä ja palvelutarvetta erilaisissa toimintaympäristöissä otetaan huomioon henkilön terveydentila, elämäntilanne ja elinolosuhteet sekä niissä tapahtuvat muutokset. Palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelmaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen.

Vammaispalvelujen asiakkaille laaditaan sosiaalihuoltolain mukainen asiakassuunnitelma. Suunnitelmaan on asiakkaan palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kirjattava selvitys asiakkaan elämäntilanteen ja toimintaympäristön vaikutuksesta toimintakykyyn. Suunnitelmaan on kirjattava asiakkaan ehdotus sellaisesta palveluiden tuottamis- ja toteuttamistavasta, jolla voidaan parhaiten vastata hänen tarpeisiinsa. Jos asiakkaan ja työntekijän näkemykset asiakkaan toimintakyvystä erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä poikkeavat toisistaan, tulee suunnitelmaan kirjata kummankin osapuolen näkemykset. Jos vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutuminen edellyttää erityisiä toimenpiteitä, ne on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

Asiakassuunnitelma ei luo oikeutta palveluihin. Päätös perustuu asiakassuunnitelmaan kirjattuihin palveluihin. Jos asiakassuunnitelmaan kirjatusta sosiaalipalvelujen kokonaisuudesta poiketaan, poikkeaminen on perusteltava päätöksessä. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon palvelutarpeen arvioinnissa ja asiakassuunnitelmaa laadittaessa määritellyt henkilön yksilölliset tarpeet.

Liikkumista tukevaa palvelua haettaessa palvelutarpeen arviossa otetaan erityisesti huomioon:

- hakijan liikkumismahdollisuudet hänen asuinympäristössään; käytössä olevat liikkumisen apuvälineet, oleellisten palveluiden sijainti ja joukkoliikenteen pysäkkien sijainti
- onko hakijan mahdollista käyttää joukkoliikennevälineitä, esimerkiksi matalalattialinja-autoja, ja niitä täydentäviä palvelulinjoja tai kutsutaksiliikennettä
- onko hakijalla mahdollisuus käyttää joukkoliikennevälineitä saattajan tai henkilökohtaisen avun tuella
- vamman tai sairauden aiheuttama haitta suhteessa vuodenaikaan ja vuorokaudenaikoihin

5. Liikkumista tukevan palvelun myöntäminen

Vammaispalvelulain mukaisia erityispalveluja järjestetään vammaiselle henkilölle, jos hän täyttää vammaispalvelulain soveltamisalassa määritellyt kriteerit ja palvelukohtaiset myöntämiskriteerit. Vammaispalvelulakia sovelletaan erityispalveluiden järjestämiseen niille vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä. Oikeus palvelun saamiseen ei perustu diagnoosiin, vaan vamman yhdessä yhteiskunnallisten esteiden kanssa aiheuttamaan toimintarajoitteeseen ja siitä johtuvaan avun tai tuen tarpeeseen. Vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen on oltava pitkäaikainen.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada tarvitsemansa kohtuullinen liikkumisen tuki, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Liikkumisen tuen toteuttamistapaa, määrää ja alueellista laajuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattu liikkumisen tuen tarve, muut käytettävissä olevat palvelut ja toimintaympäristön esteettömyys. Liikkumisen tuen toteuttamistapa, määrä ja alueellinen laajuus on kirjattava päätökseen.

6. Matkojen määrä

Liikkumisen tukea on järjestettävä:

- työ- ja opiskelumatkoihin
- sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 d ja e § mukaisen työllistymistä tukevan toiminnan ja työtoiminnan matkoihin
- sekä muun tavanomaisen elämän matkoihin.

Muun tavanomaisen elämän matkoihin on oikeus saada liikkumisen tukea vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, ellei vammaisen henkilö hae tätä pienempää määrää matkoja. Vammaisella henkilöllä on oikeus tehdä matkan aikana kohtuullinen pysähdys tai poikkeama asiointia varten. Vammaispalvelulaissa tarkoitettuja muita tavanomaisen elämän matkoja, joihin liikkumisen tukea myönnetään, ovat esimerkiksi asioimiseen, harrastuksiin, sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvät matkat.

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan matkoista säädetään vammaispalvelulain 27 §:ssä. Näistä matkoista ei tehdä liikkumisen tuen päätöstä.

Liikkumisen tukea on lisäksi järjestettävä tarvittaessa:

- valmennuksen
- erityisen osallisuuden tuen
- tuetun päätöksenteon
- vaativan moniammatillisen tuen ja
- lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin.

Liikkumisen tukea on mahdollista järjestää vain osalle matkaa, jos vammaisen henkilö pystyy käyttämään itsenäisesti julkista joukkoliikennettä muun osan matkaa. Tämä voi olla tarkoituksenmukaista erityisesti pitkillä matkoilla. Tällöin tulee kuitenkin varmistaa, että siirtymät liikennevälineestä toiseen onnistuvat aiheuttamatta kohtuutonta haittaa vammaiselle henkilölle.

Muita kuin työ- ja opiskelumatkoja voi tehdä oman asuinkunnan alueella, oman asuinkunnan ja toiminnallisten lähikuntien välillä sekä oman asuinkunnan ja oman elämän kannalta merkittävien kuntien välillä. Toiminnallisella lähikunnalla tarkoitetaan lähintä mahdollista kuntaa, josta vammaisen henkilön tarvitsema palvelu on saatavissa. Oman elämän kannalta merkittävällä kunnalla tarkoitetaan kuntaa, jossa vammaisella henkilöllä on tarve käydä toistuvasti perhe- tai ystävyys-suhteen, vapaa-ajan asunnon tai muun vastaavan syyn vuoksi. Erityisestä syystä kertaluonteisia muita kuin työ- ja

opiskelumatkoja voi tehdä myös muiden kuntien alueelle. Matkojen pituutta ja tiheyttä rajoittaa kuitenkin 28 §:n 1 momentin säännös liikkumisen tuen kohtuullisuudesta.

Jos hyvinvointialue on antanut taloudellisena tukena vammaisen henkilön käyttöön auton tai muun kulkuneuvon taikka myöntänyt taloudellista tukea auton tai muun kulkuneuvon hankintaan, vammaisella henkilöllä on oikeus lisäksi saada muuta liikkumisen tukea vähintään 24 yhdensuuntaista matkaa vuodessa, ellei vammaisen henkilö hae tätä pienempää määrää matkoja.

Liikkumista tukevaa palvelua ei myönnetä sellaisiin terveydenhuollon matkoihin, joihin voi saada Kelan korvausta.

7. Työ- ja opiskelumatkat

Työllä tarkoitetaan työ- tai virkasuhteisen työn lisäksi yritystoimintaa. Työn ei tarvitse turvata henkilön toimeentuloa kokonaisuudessaan, vaan se voi olla myös osa-aikaista. Olennaista on, että vammaisen henkilö tekee työtä tai harjoittaa yritystoimintaa säännöllisesti. Työmatkoihin ei ole kuitenkaan oikeutta silloin, kun matkat liittyvät harrastusluonteiseen toimintaan. Liikkumisen tuen tarvetta arvioitaessa urheilu voidaan tietyissä tilanteissa rinnastaa työnteekoon.

Työmatkalla tarkoitetaan matkustamista kotoa työn suorittamispaikkaan ja takaisin. Matkan alku- tai päätepiste voi olla muukin kuin koti tai tavanomainen työn suorittamispaikka, ellei se aiheuta kohtuutonta pidennystä matkaan. Työmatkan päätteeksi voi esimerkiksi jäädä suoraan asioille.

Liikkumisen tukena ei korvata työtehtäviin liittyviä, työpäivän aikana tehtäviä matkoja. Koska nämä matkat ovat työnantajan määrättävissä, työnantajan tulee korvata niistä aiheutuvat kustannukset. Myös yrittäjä vastaa yritystoiminnassa tehtävien matkojen kustannuksista itse.

Opiskelumatkat korvataan, jos matkat liittyvät opiskeluun, joka:

- johtaa tutkintoon tai ammattiin tai parantaa valmiuksia tällaiseen opiskeluun taikka
- parantaa henkilön mahdollisuuksia työllistyä esimerkiksi henkilön ammattitaitoa vahvistamalla.

Opiskelumatkana ei sen sijaan korvata harrastusluonteiseen opiskeluun liittyvää matkaa, jonka ei voida arvioida parantavan henkilön mahdollisuuksia työllistyä.

8. Toteuttamistavat

Liikkumisen tukea voidaan myöntää usealla eri toteuttamistavalla tai toteuttamistapojen yhdistelmällä. Hyvinvointialueella on oltava laissa luetelluista toteuttamistavoista

käytettävissä vähintään henkilökohtainen apu ja sen lisäksi kuljetuspalvelu ja tarvittaessa siihen liittyvä saattajan apu tai tuki. Päätökseen liikkumisen tuesta on kirjattava liikkumisen tuen toteuttamistapa. Kymenlaakson hyvinvointialueella liikkumisen tuki toteutetaan:

- Kuljetuspalveluna,
- Henkilökohtaisella avulla,
- Saattajan avulla; ja/tai
- Myöntämällä auton tai muun kulkuneuvon hankintaan vammaispalvelulain 32 §:ssä tarkoitettua taloudellista tukea

Vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus liikkumisen tukeen myöntämisedellytysten täyttyessä, mutta ei sen tiettyyn toteuttamistapaan.

9. Päätöksen toimeenpano ja muutoksenhaku

Vammaispalveluissa päätös tulee toimeenpanna sosiaalihuoltolain mukaan ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluttua asian vireille tulosta, ellei asian selvittäminen erityisestä syystä vaadi pidempää käsittelyaikaa tai toimeenpanon viivästykselle ole muuta asiakkaan tarpeeseen liittyvää erityistä perustetta. Vammaisen henkilön palveluita koskevat vammaispalvelulain mukaiset päätökset on tehtävä siten, että ne ovat voimassa toistaiseksi. Päätös voi kuitenkin olla määräaikainen, jos henkilön oma etu, yksilöllinen tilanne tai palvelun luonne edellyttävät määräaikaista päätöstä. Ennen päätöksentekoa asiakasta on kuultava ja annettava hänelle on annettava nähtäväksi selvitykset, jotka on lakiin perustuvalla oikeudella tai asiakkaan suostumuksella pyydetty tai saatu muualta kuin asiakkaalta itseltään.

Asiakkaalla on oikeus saada perusteltu päätös kirjallisesti. Viranhaltijan päätökseen tulee liittää oikaisuvaatimusohjeet. Viranhaltijan tekemään päätökseen haetaan oikaisua hyvinvointialueen yksilöjaostolta. Määräaika oikaisun vaatimiseen tai muutoksenhakuun alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista. Yksilöjaoston oikaisuvaatimuksesta tekemään päätökseen on mahdollista hakea muutosta valittamalla siitä hallinto-oikeuteen.

Kohtuulliset mukautukset (erillisoikeudet)

Palvelutarpeen arvion perusteella asiakkaalla voi olla oikeus saada kohtuullisia mukautuksia (erillisoikeuksia) voidakseen tosiasiallisesti käyttämään liikkumista tukevaa palvelua. Erillisoikeudet kirjataan asiakasprofiiliin.

Invataksi

Mikäli vammainen henkilö tarvitsee avustamista noutokohteesta autoon ja kuljetuksen pääte pisteessä autosta sisätilaan ja kuljettaminen edellyttää autoa, joka täyttää kaluston esteettömyyttä koskevat vaatimukset (esim. pyörätuolia käyttävä henkilö). Mikäli invataksiin oikeutetun henkilön määränpäähän pääseminen kuljetuspalvelua käytettäessä edellyttää käsivoimin tai porraskiipijän avulla tapahtuvaa vetämistä portaissa, maksetaan korotettu avustamislisä.

Paaritaksi

Mikäli vammainen henkilö tarvitsee paaritaksia voidakseen käyttää liikkumista tukevaa palvelua.

Vakiotaksi

Myönnetään, jos kuljettajan vaihtuminen hankaloittaa erityisen olennaisesti asiakkaan mahdollisuutta käyttää kuljetuspalvelua, ja jos vakiotaksin käyttö on asiakkaan vamman tai sairauden vuoksi välttämätöntä. Perusteluja voivat olla avustamiseen tai terveydentilaan liittyvät yksilölliset tarpeet, esimerkiksi hengityslaitteen käyttäjä matkustajana edellyttää taksinkuljettajalta erityisvalmiuksia tai henkilöt, joiden on psyykkisen sairautensa tai esimerkiksi autismiin tai vaikeaan kehitysvammaan liittyvän haasteellisen käytöksensä vuoksi mahdotonta matkustaa vaihtuvien kuljettajien kyydissä yksin.

Yksinmatkustusoikeus

Myönnetään, mikäli hakijalla on toimintakykyyn tai terveydentilaan perustuva ja hyväksyttävä syy, esimerkiksi psyykkinen sairaus, autismiin tai vaikeaan kehitysvammaan liittyvä haasteellinen käytös.

10. Liikkumista tukevan palvelun käytännöt

Liikkumista tukevan palvelun matka on yhdensuuntainen matka lähtöosoitteesta määränpäähän. Matka ajetaan suorinta reittiä. Pysähtyminen pidempiaikaista asiointia varten, esimerkiksi apteekissa, kaupassa tai pankissa asioiminen keskeyttää yhdensuuntaisen matkan, jolloin matkan jatkuminen on uusi kuljetuspalvelumatka.

Matkojen yhdistely

Kuljetuspalvelumatkoja voidaan yhdistellä toteutettavaksi samalla kulkuvälineellä, jollei siitä aiheudu matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa vammaiselle henkilölle. Kymenlaakson hyvinvointialueella yhdistellään vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain perusteella myönnettyjä matkoja. Yhdistelyä

toteutetaan silloin, kun se on asiakkaan tarpeet huomioiden tarkoituksenmukaista. Asiakkaan yksilölliset tarpeet arvioidaan yhteistyössä asiakkaan kanssa. Alle 3 kilometrin matkoja ei yhdistellä. Myös yhdistelty matka ajetaan ajovälityksen yhdistellyn reitin mukaisesti suorinta reittiä.

Autossa tunnistautuminen

Henkilöllisyys tarkistetaan passista, henkilökortista tai ajokortista. Kuljettajan harkinnalla myös kuvaton Kela-kortti käy tunnistamiseen, jos säännöllisesti kuljetettavan asiakkaan henkilöllisyyttä ei ole syytä epäillä eikä hänellä ole käytössä kuvallista henkilötodistusta. Myös tilaajan henkilökunnan antama vahvistus asiakkaan henkilöllisyydestä on hyväksyttävä, jos tilaajan henkilökuntaa on paikalla matkan lähtöpisteessä.

Kymenlaakson ulkopuolella asuvien asiakkaiden matkat toteutetaan erillisellä maksukortilla. Maksukortit tilataan hyvinvointialueen toimesta.

Asiakasprofiili

Liikkumisen tuen palvelun järjestämistä varten ajovälitys tarvitsee tiedon siitä, millainen liikkumista tukeva asiakkaalla on. Tästä syystä asiakkaalle laaditaan asiakasprofiili, johon kirjataan:

- nimi
- henkilötunnus (henkilötunnus tarvitaan omavastuuosuuksien laskutusta varten)
- kotiosoite
- puhelinnumero
- sähköpostiosoite
- asiakastyypin
- matkustusoikeudet
- kuljetuspäätöstä koskevat tiedot (määräaikaisuus, työ-/ opiskelu matkat)
- erillisoikeudet: saattaja, vakiotaksioikeus, mahdollinen yhdistelykielto
- apuvälineet
- soveltuva ajoneuvo esim. inva-, hissi-, porrasveto mahdollisuus
- tieto siitä, haluaako asiakas saada kuljettajalta aina tiedon tekstiviestillä kyydin saapumisesta

Erityiset tilanteet

Liikkumista tukevia palveluja ei saa käyttää terveydenhoitomatkoihin, joiden korvaus perustuu sairausvakuutuslakiin tai korvaus tulee vakuutusyhtiöltä. Näitä Kelan korvattavaksi säädettyjä matkoja ovat esimerkiksi lääkäri-, hammaslääkäri-, laboratorio- ja terapiakäynnit, kuntoutus ja lääkinnällisen kuntoutuksen maksusitoumuksella hankittavien apuvälineiden sovitukset.

Kuljetuspalvelua voi käyttää etukäteen sovittaessa kohtuullisesti Suomessa sijaitsevilla loma- tai kuntoutuspaikkakunnalla. Kohtuulliseksi katsotaan alle 30 kilometrin yhdensuuntaiset matkat. Lomapaikkakunnalla käytetyt matkat sisältyvät myönnettyjen matkojen määrään. Matkoista aiheutuneet, omavastuuosuuden ylittävät kustannukset korvataan kuitteja vastaan.

11. Liikkumista tukevasta palvelusta perittävät maksut

Sosiaalihuollon asiakasmaksut perustuvat lakiin ja asetukseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (asiakasmaksulaki ja -asetus). Vammaispalvelulaissa tarkoitetuilla palveluilla tuetaan vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja osallistumista yhteiskunnassa, minkä vuoksi nämä palvelut ovat pääsääntöisesti maksuttomia.

Asiakasmaksut eivät saa olla esteenä palveluiden saamiselle. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen on ensisijaista toimeentulotukeen nähden. Sosiaalihuollon palveluista määrättyä maksua ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrättyä maksua tulee alentaa tai jättää maksu kokonaan perimättä, jos maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Velvoittavuus koskee kaikkia sosiaalipalvelujen maksuja, sekä tulosisäntöjä että tasasuuruksia maksuja ja myös kuljetuspalveluiden omavastuuosuuksia.

Hyvinvointialue laskuttaa asiakkaan omavastuut kuukausittain.

Omavastuu (vuonna 2025)

Aikuinen

3,60 € koti- ja asuinkunnan alueella

5,70 € toiminnalliseen lähikuntaan enintään 30 km

7,60 € enintään 40 km

9,60 € enintään 50 km

12,20 € enintään 60 km

Pidemmillä matkoilla sovelletaan Matkahuollon hinnastoa.

Lapsi (7-17v)

1,80 € koti- ja asuinkunnan alueella

3,60 € toiminnalliseen lähikuntaan

Toisen asteen opiskelijat (oppivelvolliset)

0 € Opiskelumatkat

0 € Vapaa-ajan matkat koti- ja asuinkunnan alueella
Omavastuu matkoissa toiminnalliseen lähikuntaan iän
mukaisesti

Muut opiskelumatkat 1 €/suunta ja työmatkat 1 €/suunta.

Harkinnanvaraisten matkojen omavastuuna peritään Matkahuollon voimassa olevan hinnaston mukainen hinta sekä mahdollisen odotusajan kustannukset.

12. Matkan tilaaminen ja odotusaika

- Kuljetuspalvelumatka on tilattava tilauskeskuksesta numerosta 0800 302 323
- Kuulo- tai puhevammaiset voivat käyttää myös tekstiviestinumeroa 040 563 1112
- Puhelu on normaalihintainen eikä tilauksesta mene muuta maksua
- Asiakas voi tilata yksittäisen matkan tai säännöllisesti toistuvat matkat etukäteen
- Tilaamalla matkan vähintään 60 minuuttia aikaisemmin varmistetaan taksin saapuminen haluttuun aikaan
- Odotusaika on enimmillään 15 minuuttia + se aika, joka taksilta kestää ajaa asiakkaan luokse
- Tilauspuhelut nauhoitetaan

Matkaa tilatessa tulee kertoa:

- noutopaikka, määränpää ja mahdolliset pysähdykset reitinvarrella osoitteineen (saattajan nouto, pankkiautomaatti, postilaatikko)
- matkustaako mukana saattaja tai perheenjäseniä
- onko mukana apuvälineitä tai opaskoira

- onko perillä oltava tiettyyn aikaan
- mahdollisen paluukyydin lähtöaika, mikäli se on tiedossa

Matkan peruminen

Matkan peruuntumisesta tulee ilmoittaa ajovälitykseen. Mikäli perumista ei ole tehty viimeistään 30 minuuttia ennen sovittua matkan alkua, asiakkaalta kuluu yksi matka.

13. Mukana matkustavat perheenjäsenet

Kun 7-17 vuotias lapsi/nuori matkustaa liikkumista tukevaan palveluun oikeutetun vanhempansa/huoltajansa kanssa, häneltä peritään omavastuuosuutena soveltamisohjeessa olevan omavastuuosuustaulukon mukainen maksu. Alle 7-vuotialta ei omavastuuosuutta peritä. Muut mukana kulkevat perheenjäsenet maksavat matkasta oman osuutensa, joka vastaa matkan hintaa jaettuna asiakasmäärällä.

14. Harkinnanvaraiset liikkumista tukevan palvelun matkat

Toisella paikkakunnalla opiskeleville vammaisille henkilöille voidaan yksilöllisen harkinnan mukaan myöntää lukukauden aikana matkat opiskelupaikkakunnan ja kotikunnan välillä.

Vammaisille henkilöille voidaan yksilöllisen harkinnan perusteella myöntää matkoja toiminnallisten lähikuntien ulkopuolelle perustellusta syystä, esimerkiksi merkittäviin perhetapahtumiin.

15. Palvelutarpeen muuttuminen

Asiakkaan tulee ilmoittaa olosuhteissaan tai toimintakyvyssään tapahtuvista muutoksista vammaispalveluiden asiakasneuvontaan, jos muutoksilla on merkitystä liikkumisen tukemisen palvelun järjestämiseen. Tarvittaessa palvelutarve ja asiakassuunnitelma tarkistetaan sekä päätöstä ja asiakasprofiilia tarkennetaan tarvetta vastaaviksi.

16. Ohjeiden vastainen käyttö

Asiakas sitoutuu toimimaan saamansa asiakasohjeen mukaisesti käyttäessään liikkumista tukevaa palvelua.